

415/22
GRÓF ZICHY GÉZA

A FÉLKEZŐ EMBER KÖNYVE

Utasítások, miként lehetsz
félkézzel önálló

Negyvenegy fényképfelvétellel

Csak olvasóteremben használható

81915

A FÉLKEZŐ EMBER KÖNYVE

Gróf Gyichy Sisa

A FÉLKEZŐ EMBER KÖNYVE.

UTASÍTÁSOK, MIKÉNT LEHETSZ FÉLKÉZZEL ÖNÁLLÓ.

Írta

GRÓF ZICHY GÉZA.

FRANKLIN-TÁRSULAT, BUDAPEST

1915

114

Bb 23235
MEGYEI KÖNYVTÁR
Székesfehérvár
Lsz.: 81915

R80

HOGYAN VESZTETTEM EL JOBB- KAROMAT?

— «Emlékeim» első kötetéből. —

1863 szeptember 24-ikére nagyobb vadászatot terveztünk.

Ebéd után a kocsik előálltak s én kis számárfogatomra ültem. A hátulsó ülést Jóska foglalta el s két töltött puskát tartott kezében. Mi elhajtattunk, Csiky bácsi Papp mérnökkel a kávé mellett maradt. «Mi baja van Önnek, Csiky úr?» kérdezte a mérnök, «hiszen Ön valóságos temetési hangulatban van!» «Rettenetes álmom volt», felelte Csiky, «azt álmodtam, hogy Géza hozzám jött és így szólt: — Kedves barátom, az én testem egy része feloszlásnak indult!» Papp hangosan nevetett: «Nem is tudtam, hogy Ön olyan babonás. Vegye elő az álmoskönyvet, keresse ki a számot és tegye lutriba, de semmiesetre se mulassza el egy jó pohár keserűvizet inni!»

Mi ezalatt a vadászat helyére érkeztünk, Jóska a két töltött puskát a hátulsó üléshez támasztotta, én leszálltam és átadtam neki a gyeplőt. Egészen bizonyos, hogy karomat a komornyik szives közreműködésével lőttem le. Mindketten hibáztunk; Jóska, hogy nem vette magához a két töltött fegyvert, én,

hogy a haladó kocsí után sietve fegyveremet a hátulsó ülésről kivenni iparkodtam s a puska csövét a középben fogva meg, erősen húztam kifelé. Az egyik állat meglátott (a szamaraknak nem volt szemellenzöjük) s egyet ugrott, ekkor a fegyver kakasa az ülésbe akadt, felhúzódott s visszapattant. A lövés közvetlen közélről érte jobb felsőkaromat.

Magasra ugrottam, fülem megesendült; úgy hangzott, mint egy kis harang. Nem éreztem fájdalmat, csupán egy ütést s melegséget egész karomban. Amint ránéztem, észrevettem, hogy a kabátom füstöl és ég, ingem fehér kézelője vörös lesz s a földre vér csepeg. Nimptsch lerántotta kabátomat, én borzadva láttam, hogy a vér, mint a szökőkút tör elő karomból. Fel akartam a kezemet emelni, de csupán a vállamat bírtam mozdítani. Megértettem mindent! «Istenem! mivel érdemeltem ezt! Szegény, szegény jó anyám!» mondám elszántan s keresztet vettem, először életemben balkezemmel.

Jobbkarom szét volt löve, a főütőér elszakadt s csak még a félcsont tartott össze. Két bátyám halálsápadtan állott mellettem, Jóska szaladgált, kiabált, jajgatott, a haját tépte, csak Nimptsch nem vesztette el fejét. Egy négykrajcárost vett elő zsebéből, zsebkendője sarkába kötötte, azután a körülállókra kiáltott: «Ide a zsebkendőkkel; gyorsan, gyorsan! A rézpénzzel ügyesen, mint egy sebész, lekötötte a főütőerét, átkötötte, megerősítette a zsebkendőkkel s az egészre még — a kiáltozásra

A kocsi megállott, Nimptsch jobbvállára fektetett s átvitt a nagy csarnokon. Csiky felemelt karokkal sietett elénk s kétségbeesetten tördelte: «Tudtam, éreztem!» Még hallottam mintegy messze távolból a mérnök rémes szitkozódásait. Egyszerre aztán elfeketedett minden előttem s elájultam.

Midőn magamhoz tértem, karom rendes, orvosi kötésben volt, jégborogatás alatt. Atyám megjött, szilárd katonalépésekkel közeledett hozzám s meghatottságát mindenáron leplezni akarta. Megragadtam a kezét, megcsókoltam és kértem, bocsássa meg, hogy gondatlanságommal bánatot okoztam neki.

Az anyyali jóságú ember zokogva futott ki a szobából. Azután bejött az anyám halálsápadtan, de nyugodtan, egyetlen könny nélkül szép szomorú szemében; megigazította vánkosomat s egy ősrégi családi keresztet tolt alája. Én vigasztalni óhajtottam s így szóltam hozzá: «Már sokkal jobban vagyok, a karom gyógyulni kezd.»

Csakugyan feltünően gyógyult: másnap reggel már sötétkék hullafoltok mutatkoztak rajta.

A szerencsétlenség napján sürgönyöztek doktor Balassáért, ő nem lévén otthon, doktor Kovács Józsefet küldték helyette, még egy pár orvos érkezett Székesfehérvárról s ezekkel két óra hosszat tanácskozott. Ezen két óra alatt sokat szenvedtem: a halálverejték gyöngyözött homlokomon. Nimptsch fel és alá járt a szobában, kísérletet tett engemet megnyugtatni s mindig arról beszélt, hogy karomat

be fogják állítani. «De Pali! egy összelőtt kart nem lehet beigazítani, csupán egy töröttet. Karomat lefogják vágni — hiszen már is halott» mondtam s a kék foltokra mutattam. Nimptsch megsimogatta fejemet s kért, hogy legyek türelmes. «Nem fog soká tartani, fiacskám!» vigasztalt szeliden, «csak bátorság, bátorság!»

Ezalatt az orvosok kénytelenek voltak atyámat is gondozni, mert midőn közölték velem, hogy karomat le kell vágni, a kemény katona, mint egy szél-ütött rogyott össze.

Végre beléptek az orvosok, Doktor Kovács — szép fiatal ember — egy kis beszédet mondott hozzám, dicsérte eddigi magatartásomat és elszántságomat s kért, hogy legyek továbbra is bátor. Egy karos-zéket helyeztek az ablak elé, én önerőmből álltam fel, balkezemmel jobbkaromat tartva, támasz nélkül mentem a kánpadra. Az éteres üveget nyújtották nekem s én egész erőmből, mohón szívtam fel az utálatos, édeskés illatot. Aludni, álmodni, megszive-
sebben meghalni szerettem volna. Egyik székes-
fehévári orvos odasugta Nimptschnek: «Ha az anyja látni akarja, most jöjjön. Nem hiszem, hogy kibírja!» Nimptsch olyan pillantást vetett a beszélőre, hogy még egy tigris is megfélemlített volna.

Eszméletem fogyott, kimondhatatlan boldogság érzete vett erőt rajtam. Álmodtam, álmomban egy gyönyörű, virágoktól ékes kertben jártam és egy fehér kecske szökdecselt a fűben. Mosolyogva ébred-

tem fel, sajnos, igen korán; az operáció utolsó jelenetét ébren éltem át, a sebet 36 öltéssel varrták be. Leírhatatlanul szenvedtem. Nimptsch mellettem állott s törülközőket dugdosott fogaim közé, melyeket én kinomban ronggyá harapdáltam.

Végre újra ágyamban feküdtem. Jobboldalom egy nagy fehér lepellel volt borítva — valóságos halotti lepellel. Én balra fordítottam a fejemet s nem mertem jobbra nézni. Az én jó Csiky bácsim fölém hajolt és vigasztalni kezdett: «Nyugodjék bele Isten akaratába! Gondoljon Nelsonra és Cervantesre; igyekezzék hasznos, nevezetes és boldog ember lenni!»

Jóindulatú, okos szavak, de mégis csak szavak. Keserű könnyeket sírtam. Életemben először és utoljára sirattam meg szerencsétlenségemet.

Nimptsch nem bírta nézni nyomorúságomat, rohant a kúthoz s bozontos fejét egy dézsa vízbe mártotta, hogy ne lássák könnyeit, aztán vidámságot erőltetett arcára, visszajött ágyamhoz, melyet 16 nap és 16 éjjel nem hagyott el.

Úgy látszik szívós természetem van, mert alig volt seblázam és gyorsan gyógyultam. Midőn Nimptsch betegségem negyedik napján ebédje után a szobámba jött, kártyázásnál talált és két hét múlva már talpon voltam, de sokkal szerencsétlenebbnek éreztem magam, mint az ágyban. Gyámoltalanságom az élet mindennapi szükségleteivel szemben kétségbe ejtett; úgy bujdokoltam, mint egy megsebzett őz

mat s felöltöztem egyedül. Másfél óráig tartó munka volt, de sikerült. Az ajtókilincs, a bútorok, lábam, fogaim mind segítségül szolgáltak. Az ebédnél nem ettem olyan ételből, melyet magam felválni nem bírtam s a legcsekélyebb szolgálatot sem fogadtam el.

Ma már almát hámozok, magam vágom le körmeimet, egyedül öltözködöm, lovagolok, négyes fogatot hajtok, golyóval, söréttel jó vadász vagyok, sőt kissé zongorázni is megtanultam. Az ember fél kézzel is lehet független, csak tudni kell, hogyan. Ha a Mindenható hosszú életet ad nekem, szándékomban van megírni a «félkezű ember» könyvét. Minden egyes fogást le fogok írni, rajzolni, sőt fényképeztetni.

Néhány hét múlva már a zongorához merészkedtem; régi darabjaimnak a melodiáját játszottam s megkísérlettem egyes akkordokat közbeszöni. Rövid idő múlva becsuktam a zongorát; a dolog sehogy sem ment. Miután minden komoly foglalkozást megtiltottak, egész nap a kutyámat oktattam. Valóságos tehetség volt; úgy beszéltem vele, mint egy emberrel, mindenféle tárgyat elhozott nekem s meg bírta különböztetni azokat. Dobozokat nyitott fel, mikben egyes dolgokat helyeztem el. Minden intésre engedelmeskedett s mindig mellettem volt, de mióta karomat lelöttem, nem bírta látni, ha puskához nyúltam, kétségbeesetten vonított.

1864 január hóban Pozsonyba utaztunk. Újabb

minden akadály nélkül követheted, persze ebben az esetben tükör előtt kell gyakorolnod magadat mind-
 abban, a mit mondandó leszek.

Ha fájdalmat érzel hiányzó félkarod törzsében, ajánlatos, hogy a csonkulás helyére bőrvédőt készíttess magadnak. Ennek a bandázsnak pontosan a csonka törzsre kell illenie, s ha csak lehetséges, kötés nélkül kell odaerősíteni. Ha a törzs nem nagyon hosszú, a bandázs finom bőrrel áthúzott, fujtatószerű részével pneumatikusan záródhatik; a mellény és a kabát ujjnyílása növeli stabilitását. A magam részéről fájdalmat csak nagyon ritkán, csunya, viharos időjáráskor érzek, amit a bandázs előnyének tulajdonítok, mely ezenfelül ütés, taszítás ellen is biztos óvószer.

Most pedig, kedves barátom, nézzük egy kissé közelebbről a magunk közös baját és keressük mind-
 ama segítő módozatokat, amelyek rendelkezésünkre állnak. A félkezű ember kezdetben sehogyse tudja megtalálni testének régi egyensúlyát. Magam is így voltam vele, míg rá nem jöttem, hogy testem tengelye változott és tartásom ferde lett. Mihelyt erről meggyőződtem, nyomban biztosabb lábon jártam és biztosabban lovagoltam. Hegyet másztam, fent jártam a nagyszalóki s a tengerszem-csúcson és soha nem éreztem az egyensúly hiányát.

Rátérve a félkezű ember legfontosabb segítő eszközeire, ezek a következők: a felsőkar, a lábak, a két térd, a fogak és az áll. Ha valamit erősen

csak valami horoggal — az állammal tartottam fenn magamat s meg voltam mentve.

Mindez természetes segítsége a félkezű embernek. Vannak ugyan mesterséges segítő eszközök is, ezeket azonban sohasem vettem igénybe. A félköralakú evőkések egészen jók, de ha egyszer elfelejti az ember magával vinni, csak annál gyámoltalanabbnak érzi magát. Mindössze egy középnyagú zsebkést ajánlok a mellényzsebbe és a kézbe egy jó erős botot, melynek használatáról később fogok szólni.

MOSDÁS, ÖLTÖZKÖDÉS ÉS EGYEBEK.

Magadnak kell mosdanod! Ez nagyon könnyű; mindössze a kézmosás okoz egy kis nehézséget. Beszappanozott tenyeredet ujjaiddal is megmoshatod, de mi történjék a kézfej hátával? Ha nem nagyon piszkos a kéz, segít hűséges szolgád: az állad. Beszappanozod és a kézfej hátát az álladhoz dörzsölve mosod meg. Ha azonban nagyon piszkos a kezed, a jobblábad talpát kell segítségül vened. A beszappanozott talppal nagyon jól meg lehet mosni a kezet. (Lásd az 1. ábrát.)

Harisnyát úgy huzzunk föl, hogy egyszer felülről, másszor alulról huzzuk s közben természetesen a láb mozgatásával segítünk. Alsónadrágot gombosat viseljük, ne megkötni valót. Fontos, hogy mind

az alsó, mind a felső nadrágot magunk legyünk képesek fölvenni. Nagyon megszégyenítő volna ebben mások segítségét igénybe venni. A nadrágot a csipőig huzzuk föl, miközben először oldalt, azután hátulról tartjuk. Ezután meg kell hajolnunk s lábunkat szét kell feszítenünk, nehogy a nadrág leessék. Ha ez megvan, a hüvelykujjunktat beleakasztjuk az egyik gomblyukba s a mutató és középsőujj segítségével begomboljuk a szemben levő gombot. Természetesen felülről kell kezdenünk a dolgot, mert mihelyt a felső gomb be van gombolva, megáll rajtunk a nadrág. Megemlítem még, hogy az inget már előzően el kell rendezni az alsónadrágban, előbb balfelől, azután hátul és végül jobboldalt.

Nadrágtartót nem viselek, hanem bevarrt nadrágszíjjat. A ki azonban a nadrágtartóhoz szokott, minden nagyobb nehézség nélkül begombolhatja ezt is, ha már rajta van a nadrág. A mellényt, kabátot jobboldalról magunkra vetjük, azután helyezük el a csonka törzsöt a kabátujjban, végül következik az egész kar elhelyezése. Hosszú ujjú inget és hálóinget sohase viseljük. Az ingujj mindössze egy arasszal legyen hosszabb a csonka törzsnél. A hosszú ingujj fölösleges és zavarja az embert éjszakai nyugalmaiban. Az üres kabátujjat bevarrva viselem, mintha a kezem a zsebembe lenne dugva. A mellhez gombolt hosszú kabátujj már azért sem ajánlatos, mert mindenüvé beleakad. (Lásd a 3.

ábrát.) Ha kész nyakkendő-t viselsz, elébb a kapcsos szarát kell keresztülhuznod, az inggallér hátsó részére varrt szallagsávon s azután kell a nyakkendő másik szarát a kapocsba öltened. (Lásd a 2. ábrát.) Ha azonban magad kötöd a nyakkendőt, a fogaidat kell segítségül vened. (Lásd a 4. és 5. ábrát.) A cipőt épp úgy kell fölvenned, mint a harisnyát: előbb felül, azután alul kell huzni mindaddig, a míg fönt nincs. Ha a feleséged arra az ostobaságra kényszerít, hogy szűk cipőt viselj, az egyiket vele huzasd föld, a másikat meg az — anyósoddal. Füzőcipőt is viselhetsz; a félkézzel való befűzés azonban nem közönséges művészet. A csizma fölvezésére a szabály ugyanaz, mint a cipőé.

Természetesen borotválkoznod is kell. Én rendszeren borotvát használok erre a célra, mert épp úgy, mint kedves, nagy mesteremnek, Liszt Ferencnek volt, nekem is van néhány szemölcsöm az arcomon. Másban amúgy sem ütöttem rá. Minthogy nincs fölösleges ujjad, melylyel az arcborodet kifeszítsed, grimasszokat kell vágnod borotválkozás közben. Erre nézve nem írhatok elő közelebbi szabályt, mert nem ismerem becses ábrázatod ráncait. Gyakorold, amíg jól nem megy. Sok szappan kell hozzá és még több türelem. Az utobbiból sokkal többre van szükséged, mint épkézláb embertársaidnak, ha független akarsz lenni. Borotválkozó készüléket is használhatsz, ami rendkívüli módon egyszerűsíti a dolgot.

A kisujj körmét levágni: igazi művészet. Az első felével úgy végzünk, hogy a kés nyelét alól a hüvelykkel jó erősen a mellünkhöz szorítjuk. (Lásd a 13. ábrát.) A másik felét úgy vágjuk le, hogy a kést alul a hüvelykkel, felül a mutatóujjal feszítjük meg. (Lásd a 14. ábrát.)

Most már csak a keztyű volna hátra. Gombos keztyűt nem viselhet félkezű ember, de azért a csuklónál feszes legyen a szára. Fölhuzáskor a keztyűt a mellünkhöz szorítjuk s ujjaink mozgatásával bujtatjuk bele a kezünkei. (Lásd a 15. ábrát.) Ha nem megy elég gyorsan, segíthetünk a fogunkkal is. (Lásd a 16. ábrát.)

Az ám: a bajuszkötőt majd elfelejtettem. Már pedig, ha félkezűek vagyunk is, bajuszunk jól vágjon, úgy-e? Akaszd szépen a füledre a bajuszkötő egyik oldalát s óvatosan húzd át a másik szarát másik füledig. Most már aztán mehetsz sétálni, ha nincs jobb dolgod. Botot azonban ne felejts el magaddal vinni. Erős, kampós botot használj, hogy ne kelljen örökösen tartanod, hanem beleakaszthasd a begombolt kabátodba.

A mikor a vasuti kupékban dupla ablakokat kezdtek alkalmazni, eleinte tanácstalanul álltam a nagy probléma előtt: hogyan nyissam ki a külső ablakot? A két szijjhoz két kéz kell s ime, az én jó botom segített a bajon. Áthúztam vízszintes irányban a két szijjon s a dolog ment, mint a karika-csapás.

AZ ÉTKEZÉS.

A hust bizony nem vágthatod úgy, a mint megszoktad, hosszában. Széjjel kell nyomnod. Szárnyasnál leginkább az állat izületeinél megy ez könnyen. Ha marad egy kis fölösleges hús a csonton, rövid vágással segíthetsz magadon, hosszút azonban sohasem szabad vágnod. Puha húsneműhöz elég a villa is. Gyümölcssevésnél csak az alma, körte, barack és narancs okoz némi nehézséget. Az alma és körte hámozása így történik: A gyümölcsöt négyfelé vágod (Lásd a 17. ábrát.), azután minden cikkelynek külön-külön kivágod a magos részét, s végül külön-külön meghámozzod őket. A hüvelyk szorítja le a gyümölcsszeletet s a másik négy ujjal vágunk előbb az egyik, azután a másik oldalról. (Lásd a 18. ábrát.) Hámozás alkalmával az almaszeletet egyik hegyére állítod s hüvelykujjaddal gyöngén szorítva, egyensúlyban tartod, A hámozást felülről kell kezdeni s közben az almaszeletet lassan a tányér lapja felé kell hajlitanod. (Lásd a 19. ábrát.) Mikor a szelet végére érsz, a szelet már a tányéron fekszik. A körtével épp így bánunk el. A barackot csak kétfelé vágjuk s a héját lehuzzuk. A hüvelykujj felülről fogja, többi ujjunk a héját leszedi. A narancsot nem vágjuk föl, hanem letesszük a tányérra. Héját mutatóujjunkkal átszakítva, kisebb-nagyobb darabokban hámozzuk le róla.

A vastaghéjút könnyebb lehámozni. A három szabad ujj tartja a narancsot.

Egyike a legnehezebb étkezési problémáknak a rákevés. Én rendszeren úgy csinálom, hogy a két ollóját és a farkát kiszakítom s oldalvást vágom föl. Nagyon ügyesnek és óvatosnak kell lenni, különben könnyen megvágja magát az ember. Akinek jó foga van, jól teszi, ha leharapja ezeket a részeket.

IRÁS ÉS OLVASÁS.

Hogyan vágod fel a könyvet és az ujságot?

A nagy, súlyos könyvet könyököddel rögzíted meg. A kis könyvet térdeid közé szorítod, a lapokat előre szétválasztod, hogy helye legyen a késnek, s így vágod fel. Az ujságokkal hasonlóképen jársz el. Ha nagyon sietős a dolgod, az ujságot egyik oldalán állad alá szorítod s az egyes lapokat így tépheted föl.

A balkézrel való írást hamarosan meg lehet tanulni. Levélnehezékre van szükséged, mely hosszúkás, egyenes élű és súlyos legyen. Ezt teszed a papír felső szélére, még pedig egyenesen, nehogy ferde sorokat írjál. Én magam a papirozt ferdén teszem magam elé, a jobb csúcsát feljebb s a bal csúcsát lejjebb, mert nem írok álló írással. A bal kézzel való írásom egészen olyan, amilyen valami-kor jobb kezem írása volt. A grafológusoknak úgy-

látszik igazuk van, mikor azt állítják, hogy az ember kézírása a jellem tükre.

Ha a tollat ki akarod cserélni, a tollszárat fogd térdeid közé.

A SPORT.

Mint hogy magad tudsz mosakodni és öltözködni, s az étkezésnél sem szorulsz mások segítségére, a sportról is beszélhetünk már. Meglehet, hogy délceg huszártiszt voltál s most sejtelled sincs róla, egyáltalán tudsz-e még lovagolni. Első gondolatod: miképpen kerülök föl a lóra? Megmondom. Négyféle-képpen is lóra szállhatsz, mások segítségével és anélkül.

Ha magad vagy, a lovat állítod mélyebb helyzetbe, például árokba, vagy pedig te állsz székre, megfogod a nyereg gombját, térdedet erősen neki-támasztod a ló szügyének és erős, erélyes mozdulattal nyeregbe ülsz. (Lásd a 20. ábrát.) Megtörténhetik, hogy a nyeregben hasra esel, vagy tested túlsúlyával jobbra billensz, de ez nem tesz semmit, lóháton majd visszanyered az egyensúlyt. Különös, hogy a félkarú ember azon az oldalon érzi a túlsúlyt, ahol teste könnyebb, ahol t. i. karja hiányzik. Sokszor megfigyeltem ezt.

Ha segítség áll rendelkezésedre, úgy szállhatsz a lóra, hogy a segédkező ember a nyergen át jobb-oldalt kezét nyújtva, téged mintegy a nyeregbe emel.

Jó, ha kezedet csuklóban ragadja meg (Lásd a 21. és 23. ábrát). Most lóháton vagy, ahogy én hatvanöt évemmel szintén ott vagyok (Lásd a 22. ábrát). Kérlek, vess egy pillantást a kezemre. A karikás zablát és a feszítő zablát két gomb mögött fogom; ez a két gomb okvetlenül szükséges. Pejacevich gróf osztrák generális két kis szíjjat varratott a kantár belsejébe, hogy szükség esetén előre nyúlhasson. Csakhogy ez nem elég. Ha a ló nagyon szárba megy, csak a gombok biztosak. Ha figyelemmel nézed a képet, észre fogod venni, hogy a gombok nem egyenlő magasságban vannak kötve. A karikás zabla kantárja rövidebb, mint a feszítő zabláé. Vagyis a lovat jobban a karikás zablán, mint a feszítő zablán lovagolod.

Ha a ló nyugodt, a két kantárszárát a gombok mögött tartod, csak ha a ló ficánkol vagy vágatni kezd, fogd meg a gombokat. Hogy azonban előre nyúlhass, a kantárnak valahol megerősítve kell lennie. Fontos dolog! Ha a kantárszárát testedre kötöd s leesel a lóról, el vagy veszve. Nem tudsz szabadulni s a ló magával hurcolhat. Ha a kantárt a nyereghez erősítéd, akkor, ha baj van, igen könnyen összebogozódik. Én a középutat választottam. A karikászabla szárát a gombok mögött áthúzod a feszítőzabla szárán s ezt a kabátodba gombolod. A kabátgomb elég erős arra, hogy a kantárszíjat megrögzítse és kezéd végigjárhasson rajta, de abban a pillanatban elszakad, amidőn a test súlya nehe-

ül-e az ember háta mögött kocsis vagy sem. Ha magad vagy, a két gyeplőt erősen hozzá kell kötözöd az ülést bekerítő vashoz. Hogy a gyeplő ne legyen se hosszú, se rövid: az gyakorlat dolga. Ha hosszú, nem leszel ura a lovaknak, ha rövid, bajod lesz a fordulásnál. Próbáld ki tehát gonddal, hogyan legyen megkötve a gyeplő, (Lásd a 25. ábrát).

Ha kocsis van a hátad mögött, ráülsz a gyeplőre s a végét a kocsiba lógatod. Jó ideig meg fogja tartani tested súlya, ha pedig enged, a kocsis meghúzza. Kocsisom folyvást engem figyel. Ha kissé fölemelkedem a bakról, ez annak a jele, hogy a gyeplőt hamar meg kell rántania. De ez még nem minden. A jó kocsis ostorral is dolgozik. Hogyan boldogulsz itt egy kézzel? Jobb lábadat bal lábad fölé veted s a jobb gyeplőszárat jobb térdedre teszed. A bal gyeplőszár s az ostor kezdedben van. (Lásd a 26. ábrát.) Természetes, hogy hüvelyk- és mutatóujjad néha-néha megragadja a jobb gyeplőt is. Ha nincsen ostorod, úgy hajtasz, mint akármelyik kocsis: mindkét gyeplőszárat kezdedben tartod. Bár igen előnyös, ha a jobb gyeplőszár térdeden pihen. Kritikus pillanatokban, ha a lovakat hirtelen meg kell ragadni, a térd olyan, mint egy erős emeltyű; a kocsis egészen hátrafelé hajlik s fölemeli jobb lábát. Bal keze tartja a bal gyeplőszárat, jobb térdén nyugszik a jobb gyeplő. (Lásd a 27. és 28. ábrát.) Sokszor hajtottam Budapest utcáin, s mondhatom, épenséggel nem volt nehéz dolog a tömérdek kocsin s a gyalo-

De most térjünk vissza a vadászmesterségre! Nem tudom, erős-e a karod. Arra való tekintettel kell megválasztanod fegyveredet. Vigasztalásul mondom, hogy eleinte igen könnyű fegyvert használtam. Most tizenkét milliméteres, súlyos puskával lövök. Ha golyós fegyvert kell töltenem, agyát megfogom a felső karommal, a závárt kinyitom, félrebillentem s beteszem a töltést. (Lásd a 31. ábrát.) A sörétes puskát, melyet többször és gyorsabban kell tölteni, térdem közé veszem. (Lásd a 32. ábrát.) Nagyon fontos segítőeszközöd a patrontáska. Olyan vadászatnál, melyen mindig lövésre készen kell lenned, kezed nem bírja el mindvégig a fegyver súlyát. A patrontáskára támasztod tehát s épp csak annyira tartod, hogy egyensúlyát veszítve ki ne essék a kezedből. (Lásd a 34. ábrát.) Ha ebbe a pozícióba belefáradnál, válladra is vetheted a puskát.

A lövés következő módon történik: a kétcsövű fegyvert a kengyel mögött fogod meg. Mutatóujjad a kakason fekszik. Ekkor a puskát bal válladhoz szorítod és bal szemeddel célzasz. (Lásd a 33. ábrát.) Hogy a bal csövet elsüthesd, kezeddal vissza kell nyulnod, hogy a hátsó kakast elérjed. Ezzel persze tetemesen megnehezül a fegyver súlya, maga a lövés is komplikáltabbá válik. Nagy gyakorlatra van szükség, hogy a lövés mindkét csőből egyformán biztos legyen. Egy csövű golyós fegyvernél középső ujjad támaszthatja meg a kengyelt. Így könnyebbé válik a fegyver súlya.

tanság, hogy megöregedtem, egészen más módon játszom. Eléggé vastag, közepes nagyságú, kemény kötésű könyvekből kis bástyát építek magam elé az asztalra. Itten, fedett állásban szépen kirakom a kártyáimat. Csak arra kell vigyázni, hogy a könyvek se túl magasak, se túl alacsonyak ne legyenek. Az előbbi esetben te nem látod az előtted folyó pártit, az utóbbi esetben kíváncsi partnereid belekukkantanak a kártyádba.

Mindkét eset kellemetlen. Most már bevallok még valamit. Én, aki esküdt ellensége vagyok mindenféle mesterséges segédeszköznek, kártyáim elfödésére kis spanyolfalat csináltattam magamnak. Hat, körülbelül húsz centiméter magas kartonlapból áll és mindössze nyolcvan centiméter hosszú. Hogy a játékot ne késleltessem, az osztást lehetőleg partnereimre bízom. Ezt a kis felebaráti szivességet örömmel megteszik, kivált, ha az ember — gyöngye kártyás.

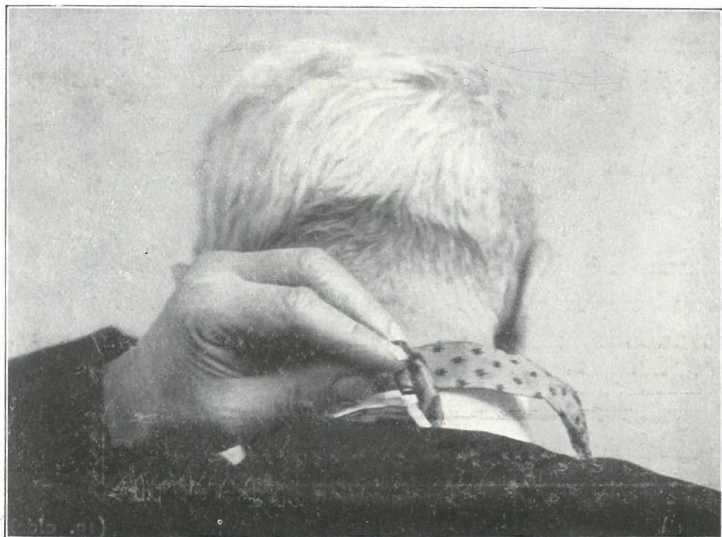
ZÁRSZÓ.

Szivemből sajnálom, hogy már el kell búcsuznom tőled. Boldogított az az érzés, hogy súlyos balsorsodban vigaszt nyújthattam, új életkedvet adhattam neked. Ismétlem: félkézzel mindenre képes vagy, csak tudnod kell a módját. És emberfölötti türelmed legyen, hogy mindent megtanulj. Zongorázni nem tanítlak. Fontosabb, hogy be tudjad gombolni a nadrágodat.

1

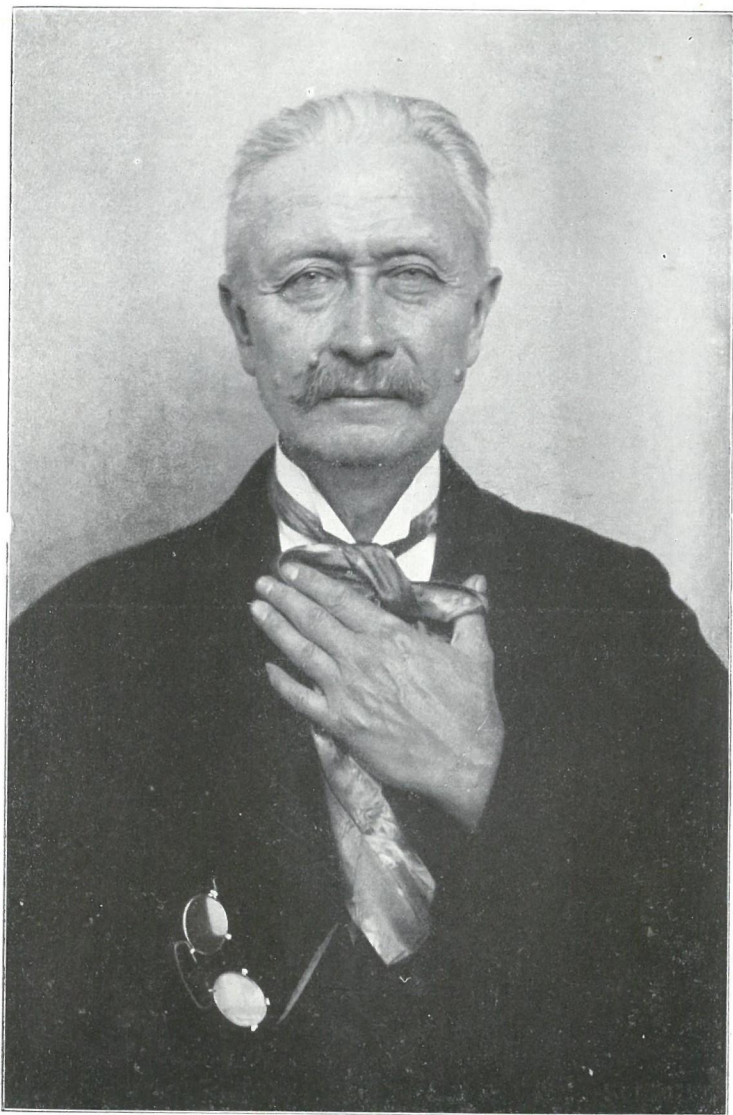
(18. oldal.)

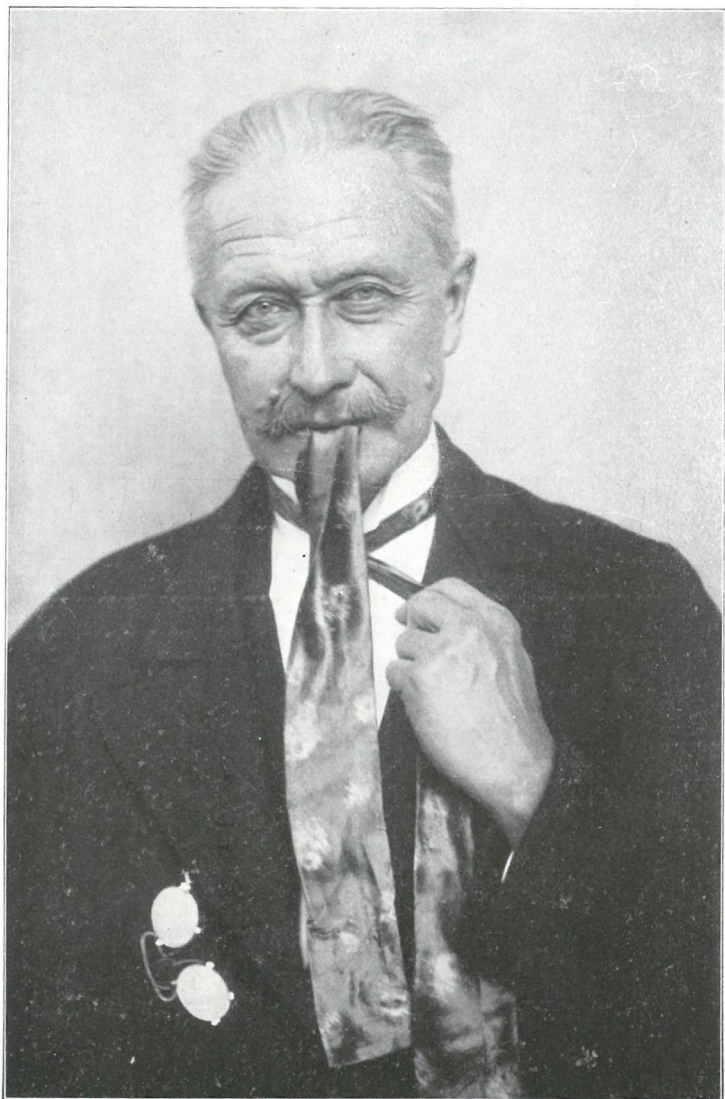

2

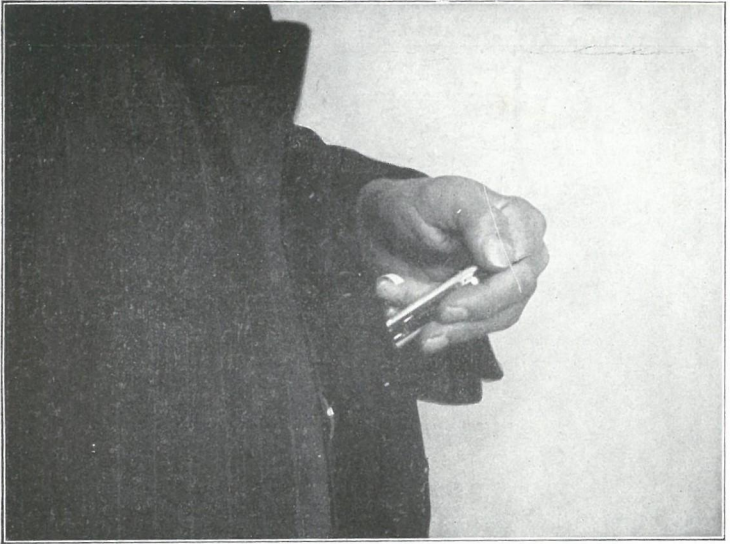
(20. oldal.)

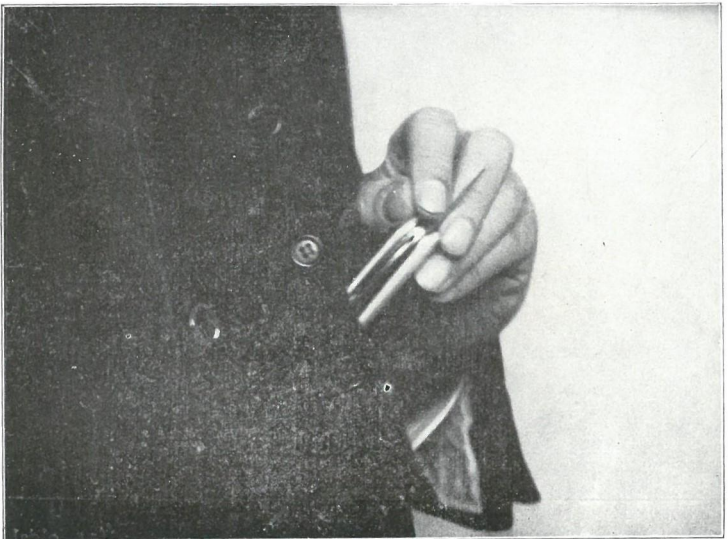

7

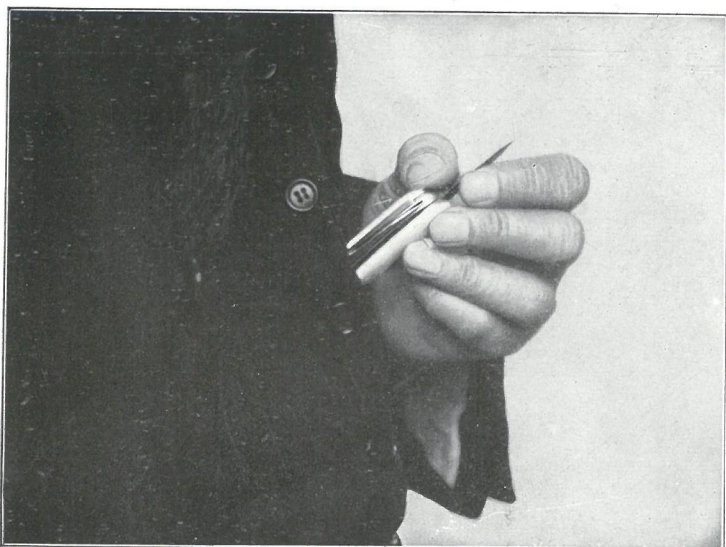
(21. oldal.)

8

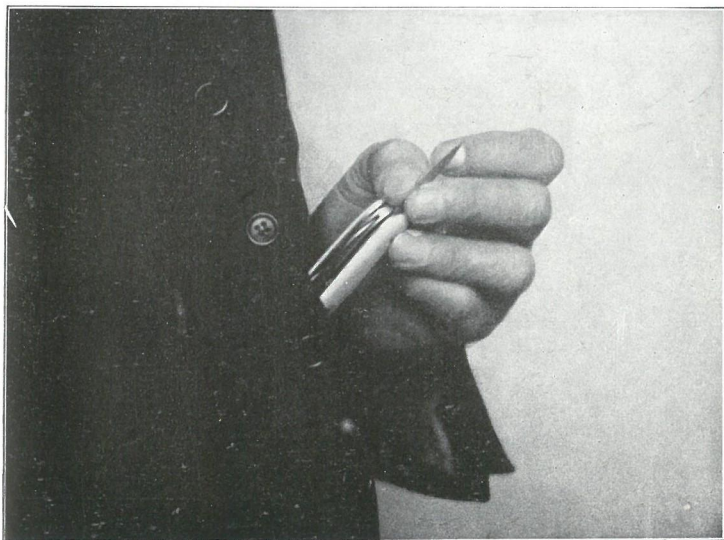
(21. oldal.)

9

(21. oldal.)

10

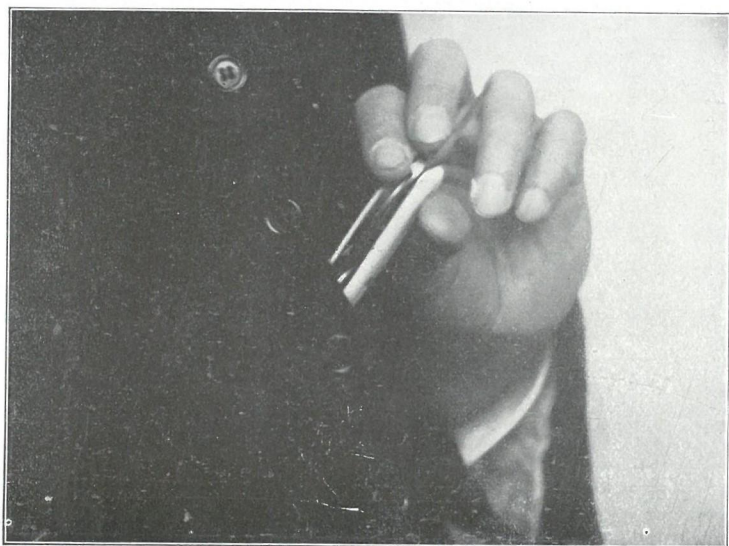
(21. oldal.)

11

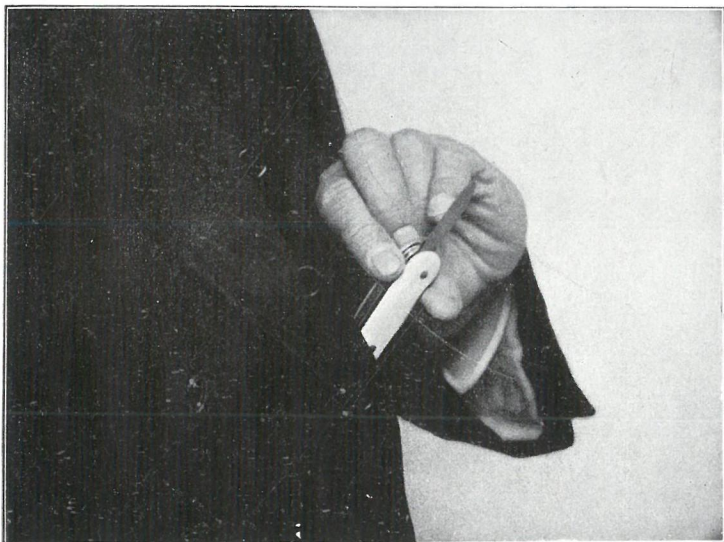
(21. oldal.)

12

(21. oldal.)

13

(22. oldal.)

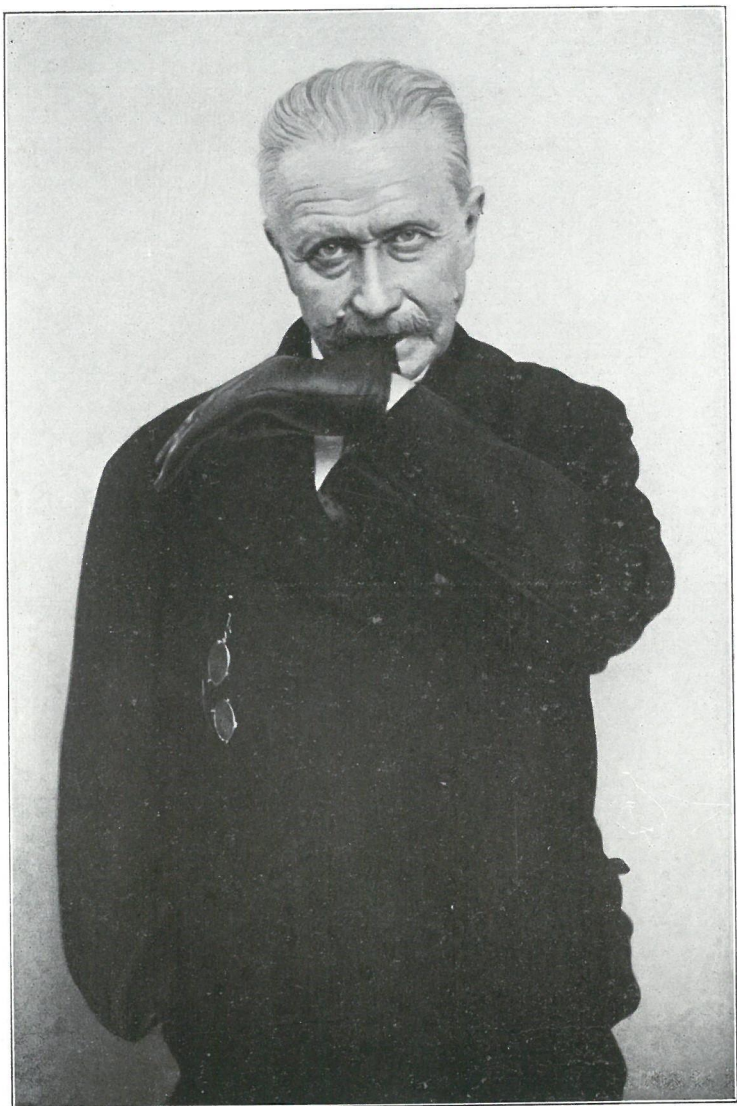

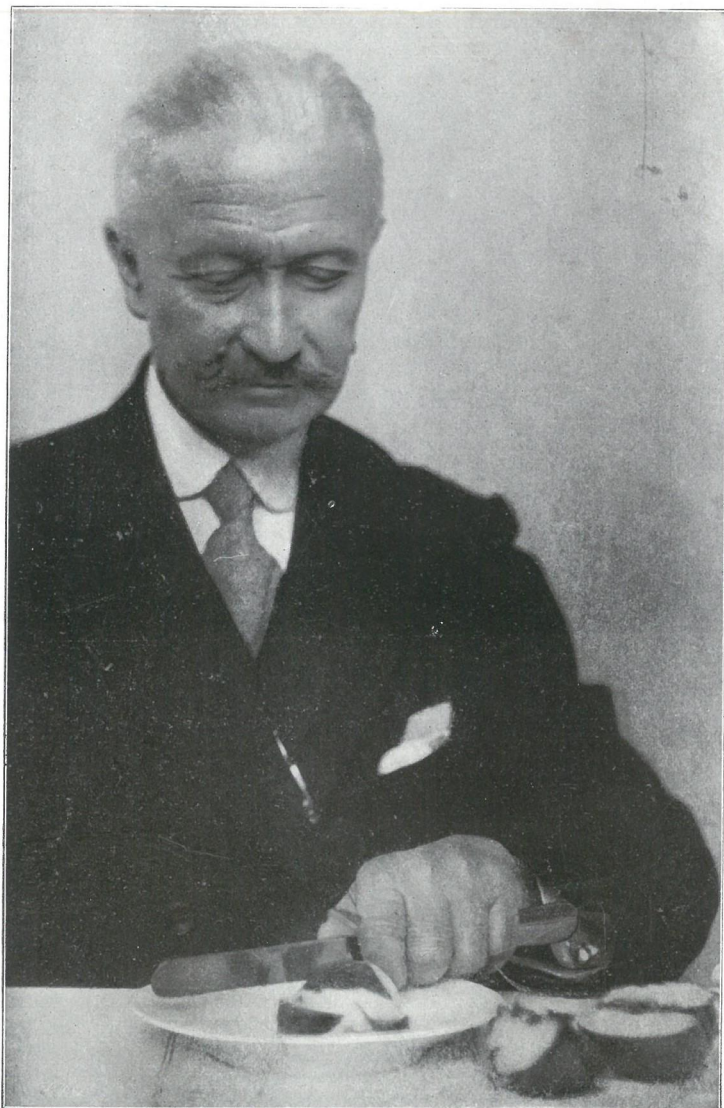
14

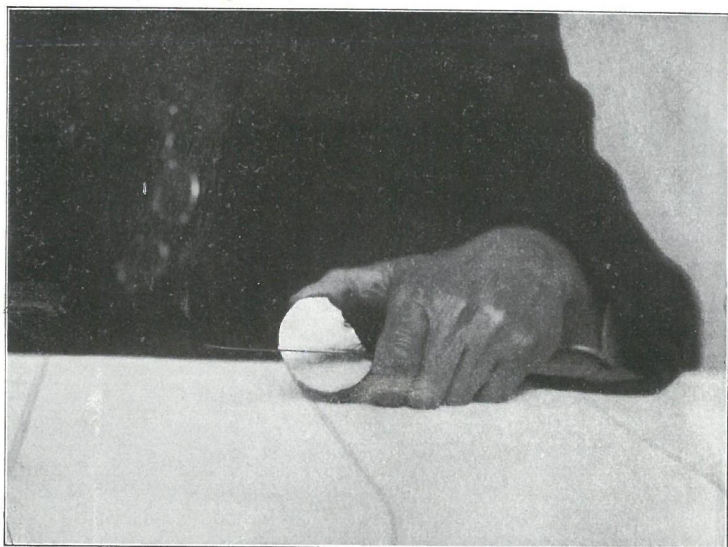
(22. oldal.)

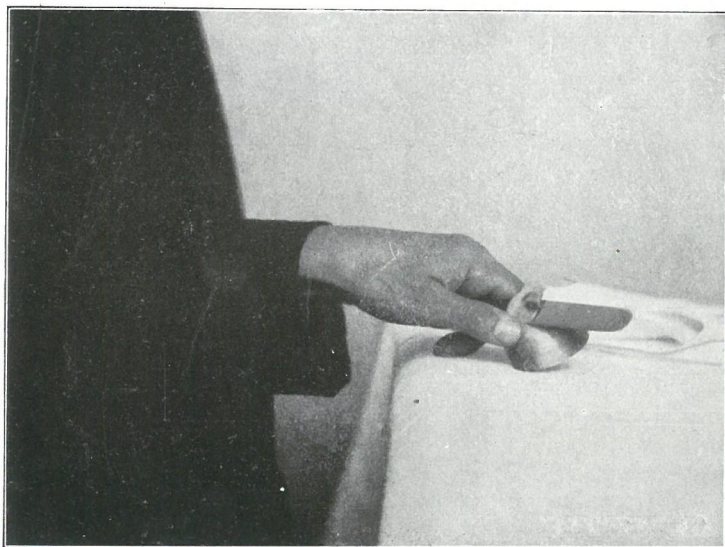

18

(23. oldal.)

19

(23. oldal.)

20

(25. oldal.)

21

(26. oldal.)

(20. oldal.)

23

(26. oldal.)

24

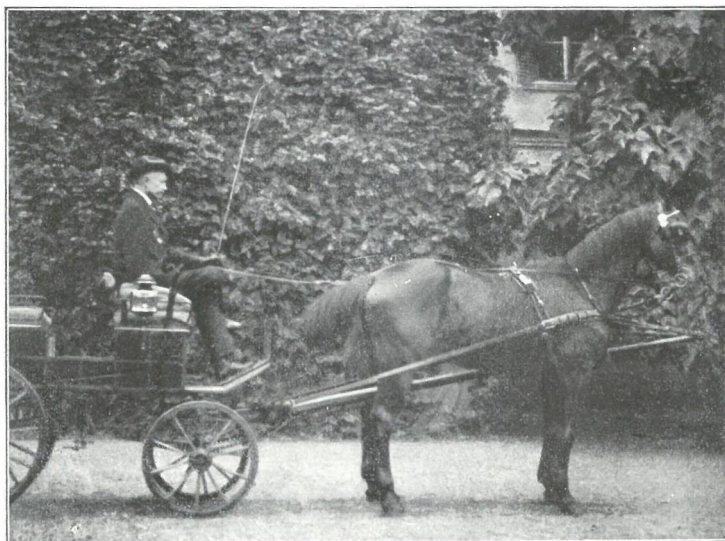
(27. oldal.)

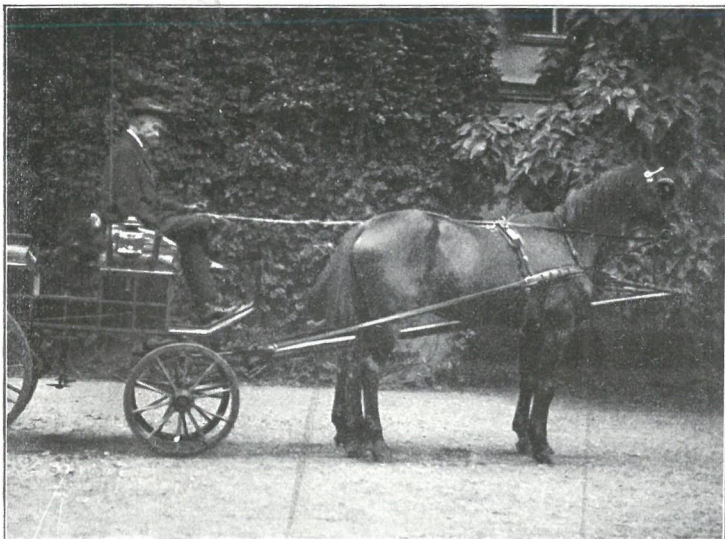
25

(28. oldal.)

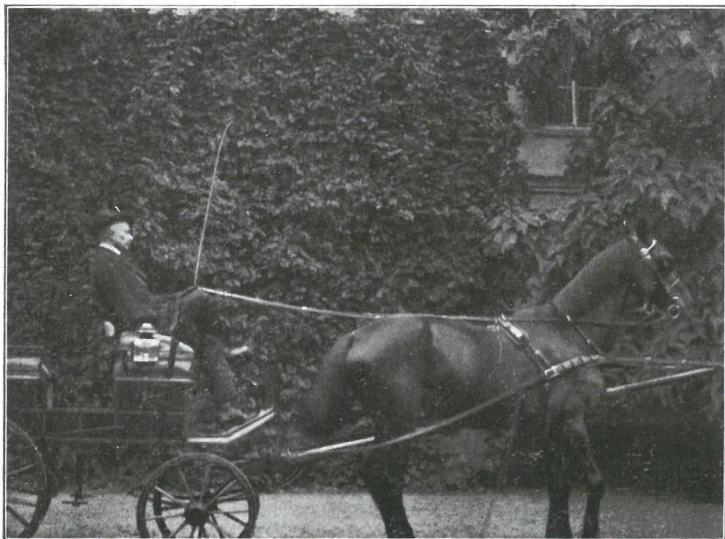
26

(28. oldal.)

27

(28. oldal.)

28

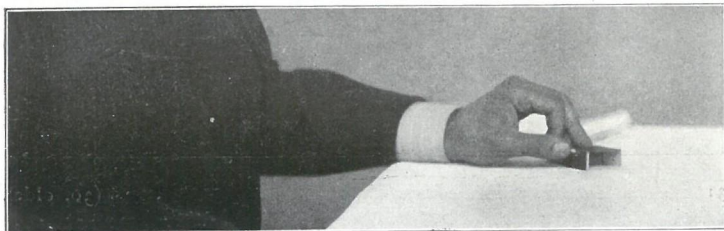
(28. oldal.)

29

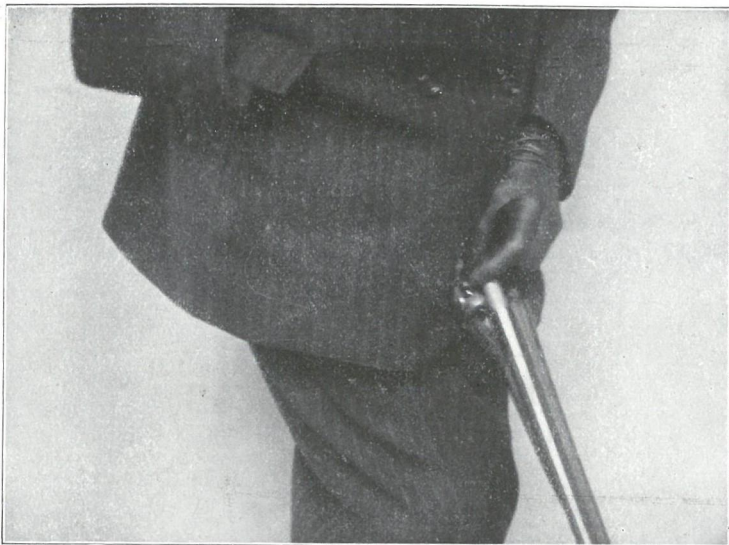
(29. oldal.)

30

(29. oldal.)

32

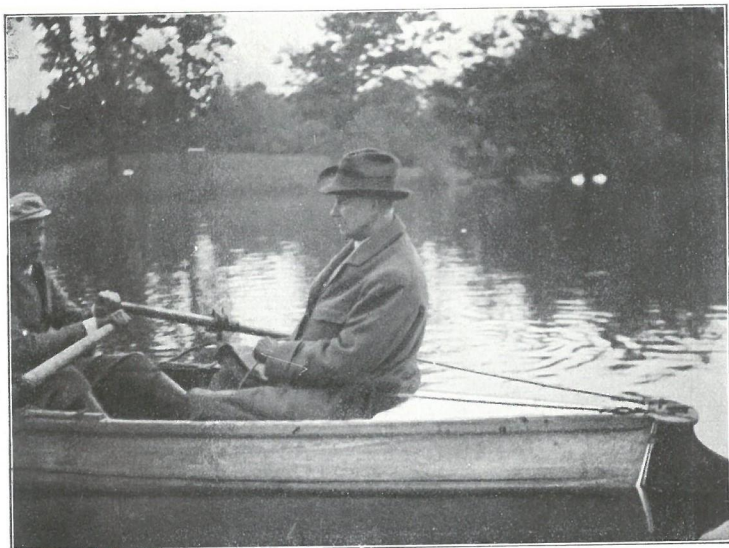
(30. oldal.)

33

(30. oldal.)

35

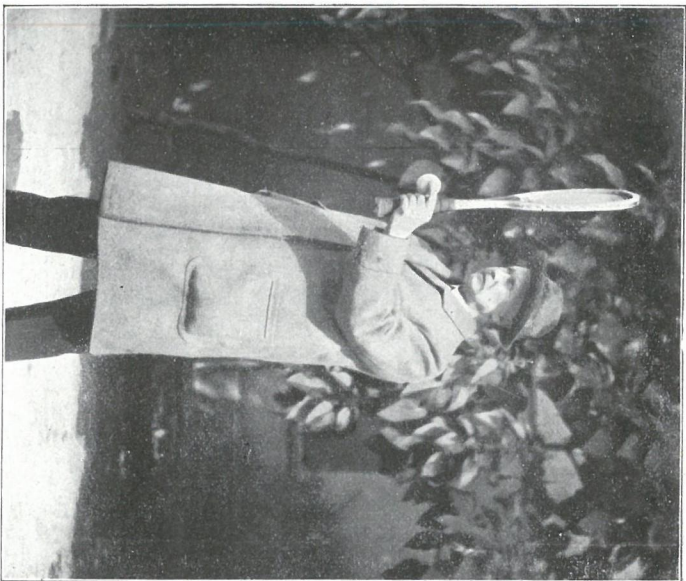
(31. oldal.)

36

(31. oldal.)

37

(31. oldal.)

38

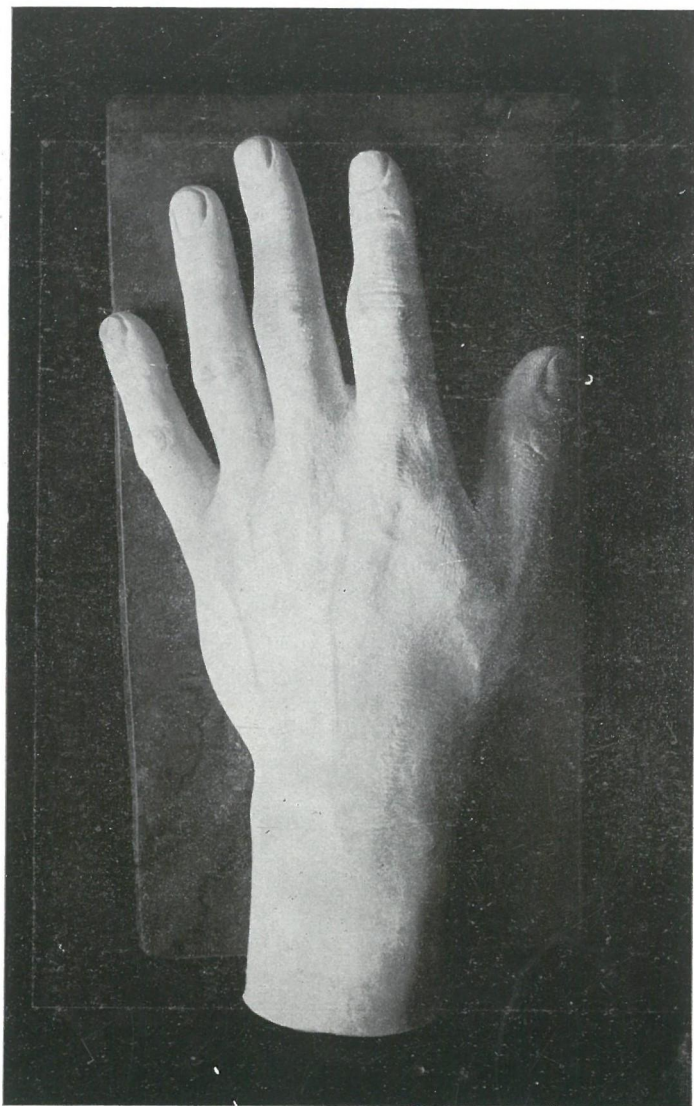

(31. oldal.)

(32. oldal.)

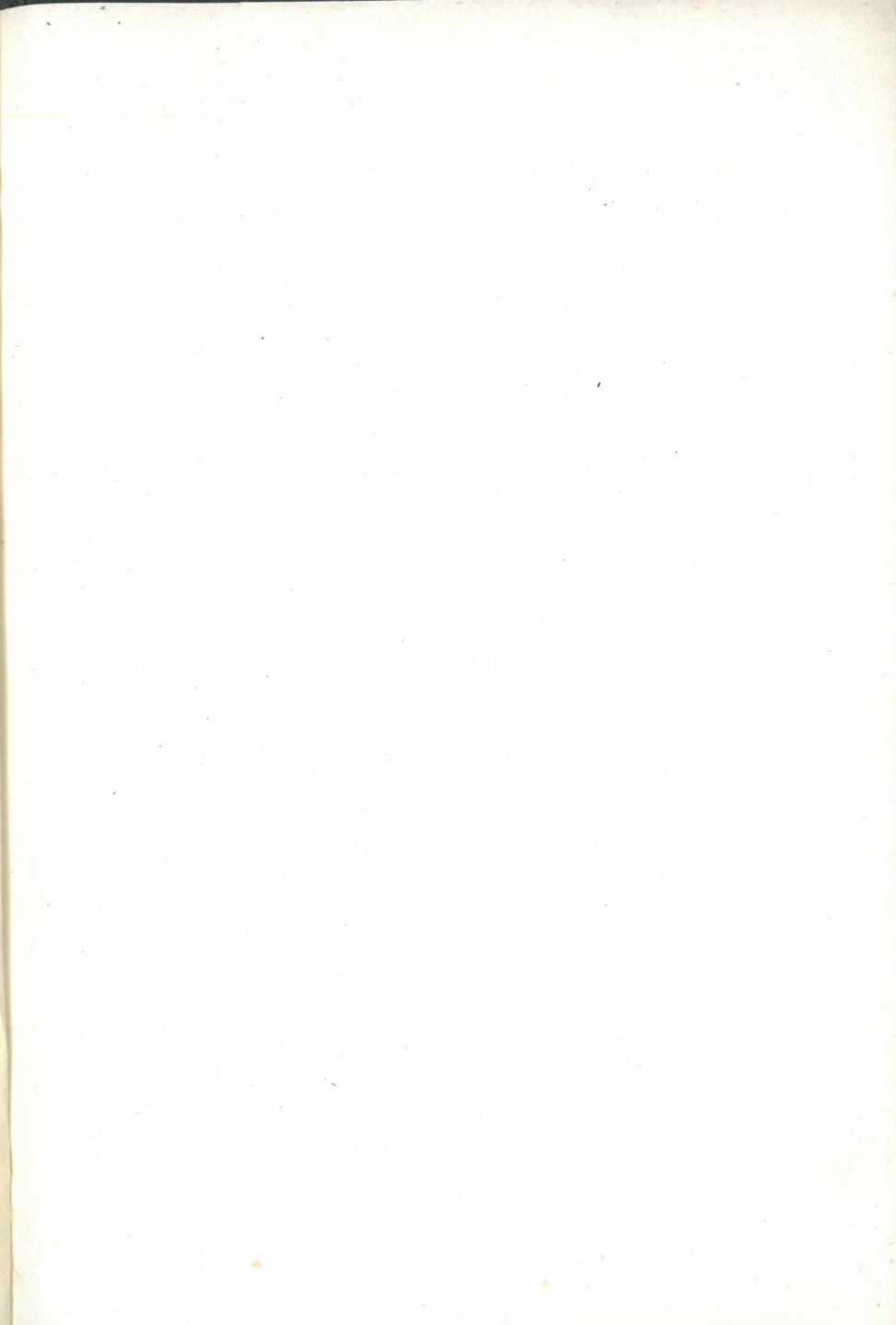
Gróf Zichy Géza keze.

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	3
Hogyan vesztetem el jobbkaromat?	5
Bevezetés	15
Mosdás, öltözködés és egyébek	18
Az étkezés	23
Írás és olvasás	24
A sport	25
A hajtás	27
A vadászat	29
Evezés és úszás	31
Zárszó	33

81915

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA